

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи
«31» 01 2019 року
О.Б. Жильцов

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЛАСТИЧНА АНАТОМІЯ

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.03 «Декоративне мистецтво»

Київ - 2019

Розробник: Прохорова Наталія Анатоліївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Прохорова Наталія Анатоліївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «16» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

О.В.Школьна

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
023.00.03 «Декоративне мистецтво»

«___» _____ 2019 р.

Гарант освітньо-професійної програми
023.00.03 «Декоративне мистецтво»

О. В. Коновалова

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2019 р.

Заступник директора

з науково-методичної та навчальної роботи

А. О. Таранник

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	
Курс	2-й	-
Семестр	4-й	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі	60	-
Аудиторні	26	-
Модульний контроль	-	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	34	-
Форма семестрового контролю	залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Пластична анатомія» – ознайомити студентів із характерними особливостями конструктивно-анатомічної будови людини, законами передачі конструкції його рухів, допомогти набути практичних навичок зображення людського тіла, використовуючи виразні засоби рисунка у поєднанні із знаннями з пластичної анатомії.

Завдання вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з дисципліни «Пластична анатомія». Ознайомлення з основними напрямками розвитку науки з дисципліни «Пластична анатомія» у вивченні методів і методики роботи зі студентами, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності	ЗК 6	Вирішення проблем: здатність справлятися зі стресом і ефективно вирішувати практичні завдання; здатність до конструктивної критики й самокритики
	ЗК 7	Самоосвітня: Здатність працювати самостійно, розробляти стратегії та керувати часом. Здатність скеровувати зусилля, поєднуючи результати досліджень та представляти результат вчасно.
Фахові	ФК 1	Базові загальні знання технік, матеріалів та інструментів рисунка, живопису, графіки.

компетентності спеціальності (ФК)	ФК 6	Мати практичні навички використання відповідного технічного устаткування в творчих майстернях.
	ФК 13	Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, техніки й технології; використовуючи здобуті знання.
	ФК 14	Здатність використовувати відповідну фахову термінологію в усній та письмовій формах рідною мовою чи іноземною.

3. Результати навчання за дисципліною

Студент повинен знати:

- основні положення, загальні поняття і терміни пластичної анатомії;
- органічні зв'язки пластичної анатомії з різними видами образотворчого мистецтва;
- частини тіла та скелета людини;
- назви кісток: черепа, хребта, грудної клітини, тислового поясу, тазу, верхніх і нижніх кінцівок;
- форму та види суглобів;
- форму та назви поверхових м'язів: голови, тулуба, тислового поясу, верхніх і нижніх кінцівок;
- пропорції: дитячі, жіночі, чоловічі;
- пластику тіла: голови, тулуба, тислового поясу, тазу, верхніх та нижніх кінцівок;
- симетричні та асиметричні положення тіла;
- положення тіла у стані руху та спокою (динаміка і статика).

Вміти:

- оперувати поняттями, термінами пластичної анатомії, обґрунтовувати власну точку зору;
- аналізувати графічно-образну та об'ємно-образну форму тіла та його складових;
- будувати на площині тіло людини, користуючись технікою академічного рисунку;
- малювати форму кісток, м'язів і черепа;
- малювати тіло людини з урахуванням пропорційних співвідношень його частин;
- передавати пластику частин тіла людини: голови, тулуба, тислового поясу, тазу, верхніх і нижніх кінцівок;
- передавати вирази стану людини, обумовлені функціями мімічних м'язів;
- малювати тіло людини у стані руху та спокою.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на соціальні проблеми, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 2	Здатність продемонструвати базові знання та розуміння основ декоративного та образотворчого мистецтва: законів композиції, колористики, пластики і пропорцій об'ємів та фігур на площині та в просторі.
ПРН 5	Здатність до навчання й самостійної науково-дослідної діяльності, здатність вести самостійну дослідницьку діяльність у галузі мистецтва на базі отриманих знань з фахових дисциплін
ПРН 7	Уміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
ПРН 9	Уміння працювати з матеріалами та інструментами, що забезпечують високу фахову якість виконання творів декоративного і образотворчого мистецтва
ПРН 11	Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 13	Здатність володіти базовими знаннями з техніки безпеки під час роботи у майстернях.
ПРН 14	Оволодіння робочими навичками працювати самостійно (дипломна робота), або в творчій групі (участь у виставкових проектах), уміння отримати результат в рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійні
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль І. Закономірності та функції м'язів людини.							
Тема 1. М'язова система людини. Форми м'язів. Пластичне значення м'язів	4	2	2				
Тема 2. М'язи верхньої та нижньої кінцівки. Загальні функції. Начерки із зображенням різних видів кріплення м'язів на кістках, користуючись анатомічними таблицями і схемами	12	2	2	2			8
Тема 3. М'язи тулуба. Рисунок м'язів ший людини, тулуба. М'язи черепа.	12			2			8
Модульний контроль							
Разом	28	4	4	4			16

Змістовний модуль II. Пластика тіла людини. Пропорції.							
Тема 4. Статика і динаміка тіла людини	14	2	2	2			8
Тема 5. Рух і пластика верхніх кінцівок плечового поясу, нижніх кінцівок і тазу	18	2	2	4			10
Модульний контроль							
Разом	32	4	4	6			18
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	90	8	8	10			34

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I Закономірності та функції м'язів людини.

Лекція 1. М'язова система людини. Форми м'язів. Пластичне значення м'язів (2 год.)

М'язи голови, шиї, тулуба, кінцівок. Скелетні м'язи. Рухи м'язів. Будова м'язів. Форма і розмір. Основні властивості м'язів.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Основні властивості м'язів.
2. М'язи людини
3. Скелетні м'язи.
4. Пластика м'язів
5. Будова м'язів. Форма і розмір.

II. Навчальна дискусія.

III. Робота с додатковою літературою.

Література: основна [1,2,3,4,5]
додаткова [1,2,3,4]

Лекція 2. М'язи верхньої та нижньої кінцівки. Загальні функції. М'язи голови. М'язи шиї, тулуба. Вехні та нижні кінцівки

М'язи плеча та передпліччя. М'язи стегна: латеральний (передня група м'язів стегна). М'язи голови: мимічні, жувальні. М'язова механіка та емоції. М'язи шиї. Міжреберні внутрішні та зовнішні. М'язи грудей та їх функції. М'язи живота і спини та їх функції.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. М'язи верхньої кінцівки.
2. М'язи нижньої кінцівки.
3. Загальні функції м'язів.
4. М'язи голови: мимічні, жувальні.
5. М'язова механіка та емоції.
6. М'язи шиї.

7. М'язи грудей та їх функції.
8. М'язи живота і спини та їх функції.

II. Навчальна дискусія.

III. Робота с додатковою літературою.

Практичне заняття (2 год.) Начерки із зображенням різних видів кріплення м'язів на кістках, користуючись анатомічними таблицями і схемами.

Методичні матеріали: альбом рисунків з пластичної анатомії. Мязи людини.

Література: основна [1,2,3,4,5]
додаткова [1,2,3,4]

Лекція 3. М'язи голови. М'язи ший, тулуба. Верхні та нижні кінцівки.

Практичне заняття (2 год.) Рисунок м'язів ший людини, тулуба, верхніх та нижніх кінцівок.

Методичні матеріали: альбом рисунків з пластичної анатомії. Скелет людини у повний зріст.

1. Рисунок м'язів голови та ший.
2. Зарисовка м'язів тулуба
3. Плечовий суглоб, кілька положень
4. Чотири положення верхньої кінцівки
5. Положення нижніх кінцівок.

Література: основна [1,2,3,4,5]
додаткова [1,2,3,4]

Змістовний модуль II. Пластика тіла людини. Пропорції.

Лекція 4. Статика і динаміка тіла людини

Локомоторна функція кінцівок людини. Головні точки – маяки і направляючі вісі у вивченні руху людини. Центр ваги тіла людини. Хода людини. Пропорції.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Пропорції фігури людини.
2. Головні точки – маяки і направляючі вісі
3. Тазостегновий суглоб та його рухи.

II. Навчальна дискусія.

III. Робота с додатковою літературою.

Практичне заняття (2 год.) Побудова фігури на основі скелета і узагальнених м'язових масивів, вид спереду.

Методичні матеріали: альбоми рисунків з пластичної анатомії

1. Рисунок постаті людини на основі опорних точок.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3,4]

Лекція 5. Рух і пластика верхніх кінцівок, плечового поясу, нижніх кінцівок і тазу.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Визначення пропорцій фігури людини.
2. Метод візування и фронтальний вигляд «Велика форма».

II. Навчальна дискусія.

III. Робота с додатковою літературою.

Практичне заняття (4 год.) Начерки людини у русі та спокої.

Методичні матеріали: альбом рисунків з пластичної анатомії.

1. Кілька положень людини, яка сидить.
2. Кілька положень людини, яка стоїть.
3. Нчерки людини, яка біжить.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3,4]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	2	2	3	3
Робота на семінарському занятті	10	2	20	20	20
Робота на практичному занятті	10	2	20	30	30
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом			
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	Не передбачено навчальним планом			
Виконання ІНДЗ	30	Не передбачено			
Разом		-	56	-	67
Максимальна кількість балів:		123 + 124 (бали за 3 семестр) = 247			
Розрахунок коефіцієнта:		247 : 100 = 2,47			

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль І. Закономірності та функції м'язів людини.

Тема 2. М'язова система людини. Форми м'язів. Пластичне значення м'язів. Копія рисунка м'язів людини з анатомічного посібника Вид спереду 5 б.

Тема 3. Копія рисунка м'язів людини з анатомічного посібника Вид ззаду 5 б.

Змістовий модуль ІІ. Пластика тіла людини. Пропорції.

Тема 4. Копія рисунка постаті людини в статиці 5 б.

Тема 5. Копія рисунка постаті людини в русі. 5 б.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль І. Закономірності та функції м'язів людини		
Тема 2. М'язова система людини. Форми м'язів. Пластичне значення м'язів. Копія рисунка м'язів людини з анатомічного посібника Вид спереду 8 год.	Практичне заняття	5
Тема 3. Копія рисунка м'язів людини з анатомічного посібника. Вид ззаду 8 год.	Практичне заняття	5
Змістовий модуль ІІ. Пластика тіла людини. Пропорції.		
Тема 4. Копія рисунка постаті людини в статиці 8 год.	Практичне заняття	5
Тема 5. Копія рисунка постаті людини в русі 10 год.	Практичне заняття	5
<i>Разом: 34 год.</i>	<i>Разом: 20 балів</i>	

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. своєчасність виконання навчальних завдань;
2. повний обсяг їх виконання;
3. якість виконання навчальних завдань;
4. самостійність виконання;
5. творчий підхід у виконанні завдань;
6. ініціативність у навчальній діяльності.

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

З дисципліни «Пластична анатомія» навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.03 «Декоративне мистецтво» не передбачено проведення модульного контролю.

6.4 *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.*

У 4 семестрі семестровий контроль з дисципліни «Пластична анатомія» проводиться у формі підсумкового модульного контролю (заліку), який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.5 *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.*

У 4 семестрі семестровий контроль з дисципліни «Пластична анатомія» проводиться у формі підсумкового модульного контролю (заліку), який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.6 *Шкала відповідності оцінок*

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Модулі	Модуль І			Модуль ІІ	
Назва модуля	Закономірності та функції м'язів людини.			Пластика тіла людини. Пропорції.	
Теми лекцій	Тема 1. М'язова система людини. Форми м'язів. Пластичне значення м'язів (відвідування – 1 бал)	Тема 2. М'язи верхньої та нижньої кінцівки. Загальні функції. Начерки із зображенням різних видів кріплення м'язів на кістках, користуючись анатомічними таблицями і схемами + Тема 3. М'язи тулуба. Рисунок м'язів шиї людини, тулуба. М'язи черепа (відвідування – 1 бал)		Тема 4. Статика і динаміка тіла людини (відвідування – 1 бал)	Тема 5. Рух і пластика верхніх кінцівок плечового поясу, нижніх кінцівок і тазу (відвідування – 1 бал)
Теми семінарських занять	М'язова система людини. Форми м'язів. Пластичне значення м'язів (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)	Тема 2. М'язи верхньої та нижньої кінцівки. Загальні функції. Начерки із зображенням різних видів кріплення м'язів на кістках, користуючись анатомічними таблицями і схемами + Тема 3. М'язи тулуба. Рисунок м'язів шиї людини, тулуба. М'язи черепа (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)		Тема 4. Статика і динаміка тіла людини (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)	Тема 5. Рух і пластика верхніх кінцівок плечового поясу, нижніх кінцівок і тазу (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)
Теми практичних занять		Начерки із зображенням різних видів кріплення м'язів на кістках, користуючись анатомічними таблицями і схемами (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)	Рисунок м'язів шиї людини, тулуба, верхніх та нижніх кінцівок (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)	Побудова фігури на основі скелета і узагальнених м'язових масивів, вид спереду ((відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)	Начерки людини у русі та спокої (відвідування – 2 бали + 20 балів за роботу)
Самостійна робота		П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)
Кількість балів за модуль	56 балів			67 балів	
Максимальна кількість балів	123 + 124 (бали за 3 семестр) = 247 (коефіцієнт визначення успішності: 247 : 100 = 2,47)				

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Барчаи Е. Анатомия для художников. Пособие / Е. Барчаи – 2001. – 344 с. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/1063/>)
2. Дюваль М. Анатомия для художников / М. Дюваль. – М.: Издательство В. Шевчук, 2001. – 355 с., ил. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/765/>)
3. Рид У. Фигура. Методика рисования и построения / Пер. с англ.; Худ. обл. М. В. Драко. – Мн.: ООО «Попурри», 2000. – 144 с.: ил. – (Серия «Школа Рисования») (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2656/>).
4. Харт К. Анатомия для художника: совсем просто / Пер. с англ. В. И. Кашкан; Худ. обл. М. В. Драко. – Мн.: ООО «Попурри», 2002. – 144 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2756/>).
5. Чиварди Д. Рисунок. Художественный образ в анатомическом рисовании / Д. Чиварди. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 168 с., илл. (Серия «Классическая библиотека художника») (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/3259/>).

Додаткова:

1. Берн Х. Динамическая анатомия для художников./Х. Берн – М.: Астрель, 2001. – 305 с.
2. Кузнецов А. Ю. Атлас анатомии человека для художников: Серия «Школа изобразительного искусства» / А. Ю. Кузнецов. – Ростов н/Д: издательство «Феникс», 2002. – 160 с.
3. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для студ. высш. уч. завед. / Н. Г. Ли. – М.: Эксмо, 2008. – 478 с.: ил.
4. Мірчук З. П., Мірчук М. В. Анатомія людини. Навчальний посібник./ З. П. Мірчук, М. В. Мірчук – Дрогобич: Вимір, 2007. – 327 с.